

Aan:
Provinciale Staten

Onderwerp:
Steun aan de Stichting Nederland bouwt VOC Retourschip

Statenvergadering
7 juni 2001

Agendapunt
18

Lelystad
5 juni 2001

Registratienummer
PS01.0074

Inlichtingen
B.Siepel

Afdeling
SPV

1. Wij stellen u voor:
De Stichting Nederland bouwt VOC Retourschip:
Onder door GS te stellen voorwaarden,
 - a. een overbruggingskrediet te verstrekken van f 350.000,-- ter leniging van het liquiditeitsstekort;
 - b. een subsidie te verstrekken van ten hoogste f 1 miljoen in de kosten van de terugkeer van de Batavia;als achtervang voor het krediet de bestemmingsreserve ontwikkelingsprojecten aan te merken.
Het subsidie ten laste te brengen van de bestemmingsreserve ontwikkelingsprojecten;

2. Toelichting

Inleiding

Op 5 oktober vorig jaar besloot u mee te werken aan het oplossen van een acuut liquiditeitsprobleem bij de stichting (verder te noemen: Bataviawerf). Met onder meer een lening van f 500.000,-- werd de financiële positie van de Bataviawerf tot april van dit jaar veilig gesteld. Daarbij bestond toen de verwachting dat de stichting daarna financieel op eigen kracht verder kon, dank zij onder meer bijdragen vanuit Australië als gevolg van de verlate terugkeer van de Batavia. De overzeese partner van het bestuur komt evenwel de contractuele verplichtingen niet na, waardoor opnieuw een liquiditeitsprobleem is ontstaan per 1 juni. De Batavia komt op 4 juni aan in Amsterdam, maar de kosten van de terugreis (geschat op ongeveer f 2 miljoen) zijn niet gedekt. Batavia 1628 Project Ltd resp ANCOC (hierna te noemen: ANCOC) heeft zich ook op dit punt niet aan zijn contractueel vastgelegde verplichtingen gehouden. Dat de rederij die het schip in dok heeft, ondanks het ontbreken van de noodzakelijke financiële dekking, toch bereid was de terugtocht te ondernemen laat zich verklaren uit het in het scheepvaartrecht geldende 'recht van retentie'. De lading (in dit geval de Batavia) blijkt eigendom van de verlader totdat de vrachtkosten zijn voldaan. Desnoods gaat het schip 'aan de ketting' en wordt het daarna executeir verkocht.

De verzoeken om steun

Kortgeleden heeft het bestuur van de Bataviawerf in dit verband een tweetal verzoeken om financiële steun op de tafels van het gemeentebestuur van Lelystad en het provinciaal bestuur gelegd.

Het eerste is de vraag om de kosten van terugkeer van het schip (ongeveer f 2 miljoen) te dekken, voor zover deze niet op andere wijze tijdig gedekt kunnen worden

Het tweede behelst een verzoek om een bijdrage van f 700.000,-- ter dekking van het liquiditeitsstekort over de komende periode .

De afhandeling van de verzoeken staat onder geweldige tijdsdruk. Na 1 juni kan de stichting zelf niet meer op verantwoorde wijze aan zijn financiële verplichtingen voldoen. Vlak daarna komt de Batavia terug in Nederland en dan moeten de kosten van de overtocht worden betaald.

De toekomstplannen

Het verlenen van financiële steun aan de stichting is alleen dan verantwoord als het voortbestaan van de werf redelijkerwijs is verzekerd, zo schreven wij in de toelichting op het voorstel tot steun dat u in oktober behandelde. Dat uitgangspunt bij de beoordeling van de voorgelegde verzoeken is uiteraard nog onverminderd geldig. De stichting heeft ons een plan voor de nabije toekomst voorgelegd onder de titel: Bataviawerf, op weg naar betere tijden. Dat plan is opgesteld door het bureau 5 Bft. Het ligt ter inzage. Als kernactiviteit voor de werf wordt daarin gezien het 'door middel van een sociaal culturele presentatie van scheepsbouw en – archeologie interesseren, wijzer maken en vermaken van bezoekers'. Aan deze kernactiviteit wordt in het rapport op drie manieren vorm en inhoud gegeven, namelijk door het rondleiden van publiek, scheepsbouw en scheepsarcheologisch onderzoek (het NISA aandeel) en scholing van jongeren. Het bureau ziet een innige relatie tussen de Bataviawerf en Batavia Stad.

De huisaccountant van het bestuur heeft vervolgens op basis van dit businessplan een liquiditeitsprognose voor de jaren 2001 tot 2006 gemaakt. Dit ligt ook ter inzage. Daaruit blijkt dat onder een aantal condities vanaf 2004 een positief exploitatiesaldo kan ontstaan. De belangrijkste van deze condities zijn dat er in 2004 tenminste 225.000 betalende bezoekers komen (oplopend tot 300.000 in 2006) en dat het scholingsproject budgettair neutraal kan worden uitgevoerd omdat de kosten door subsidies worden afgedekt. Samen met het college van B en W hebben wij gemeend dat het noodzakelijk is op dit plan een 'second opinion' te verwerven. De kosten ervan worden bestreden uit de middelen die de raad van Lelystad en u beschikbaar stelden voor een onderzoek naar de toekomst. Wij zijn nog met het bestuur in gesprek over de conclusies die aan de verschillen tussen beide rapporten moeten worden verbonden.

Het is niet onze bedoeling het onderzoek naar de gewenste ontwikkelingen voor de toekomst als afgerond te beschouwen. Op een later moment zal het zeker nodig zijn verder onderzoek naar de noodzakelijke ontwikkelingen op langere termijn te laten verrichten. Een rapport als nu beschikbaar is, hebben wij evenwel nodig geacht om enig houvast te hebben bij het beantwoorden van de vraag of er toekomstmogelijkheden voor de werf zijn.

Het zal duidelijk zijn dat een overgang van de huidige naar de gewenste situatie kosten meebrengt. Een eerste berekening daarvan levert op dat er een ongedekt tekort verwacht mag worden van ongeveer f 4,5 miljoen (inclusief de f 700.000,-- die thans gevraagd wordt). Wij verwachten dat er ook een beroep op de provincie zal worden gedaan om deze overgang mogelijk te maken. De stichting heeft de gemeente en de provincie een voorstel voorgelegd over de vorm waarin deze steun gegoten zou kunnen worden. Omdat bij dit voorstel meerdere partijen betrokken zijn en het naar zijn aard gecompliceerd is, hebben wij het overleg hierover nog niet kunnen afronden. Besluitvorming daarover is nu nog niet aan de orde.

Het bestuur is zich er van bewust dat de voorbereiding en uitvoering van het toekomstplan vraagt om een stevig management. Het bestuur heeft daarvoor maatregelen getroffen.

Het voortbestaan van de werf en de uitvoering van de activiteiten zoals die in het hiervoor genoemde plan zijn neergelegd, achten wij van wezenlijk belang voor een verdere ontwikkeling van het museale deel van de kuststrook. Daarom stellen wij u voor een nieuwe, aanvullende bijdrage te verstrekken ter dekking van het liquiditeitsstekort over de komende periode en de kosten van de terugkeer teneinde op deze wijze de verdere uitwerking en implementatie van het plan mogelijk te maken. Hoewel er op dit moment nog geen zekerheid is (voor zover deze te krijgen valt) dat de voorstellen waarover thans overlegd wordt uitvoerbaar zijn, willen wij u nu toch dit voorstel doen. Eén ding is namelijk wel zeker: afwijzen van het verzoek om steun betekent dat de stichting op heel korte termijn in grote moeilijkheden komt en dat er dus niet meer over een toekomst kan worden gesproken.

Wij voelen ons in zekere zin in een dwangpositie. Nu nee zeggen tegen het verzoek om liquiditeitssteun betekent feitelijk het einde van de werf en dus het wegvallen van een wezenlijk onderdeel van de kuststrook en een belangrijke attractie van Flevoland. Bovendien raakt de Batavia daardoor ontheemd. Om ja te kunnen zeggen zouden wij u meer gefundeerde toekomstplannen willen tonen. Het college van B en W en wij hechten er aan de gelegenheid te hebben in de komende maanden een solide oordeel voor te bereiden over de uit te werken toekomstmogelijkheden en de financiering daarvan van de samenwerkende instellingen op de kuststrook. Anders gezegd: met het verstrekken van de lening kopen we tijd. Deze tijd willen wij ook gebruiken om nader overleg te voeren met het bestuur over de structuur van de bestuurlijke samenwerking tussen de instellingen en de invulling daarvan.

De terugkeer van de Batavia

Wil de werf zich verder kunnen ontplooiën, dan is de aanwezigheid van de Batavia van eminent belang, zeker zolang de Zeven Provinciën niet is afgebouwd. De terugkeer van de Batavia in Lelystad moet dus veiliggesteld worden. Daarom stellen wij u voor het verzoek om een bijdrage in de kosten van de terugkeer positief tegemoet te treden.

Twee grote Nederlandse multinationals hebben een betekenisvolle rol gespeeld in het 'Australië avontuur' van de Batavia. Wij hebben daarom samen met de gemeente intensief geprobeerd hen te bewegen eveneens een bijdrage in de kosten van de terugkeer te verlenen. Deze pogingen hebben geen succes gehad. Indien ANCOC ook met betrekking tot de terugkeer zijn contractuele verplichtingen niet nakomt en er geen bijdragen van anderen worden ontvangen, is er een tekort in de orde van grootte van 2 miljoen. Dit bedrag moet dan naar ons oordeel gelijkelijk verdeeld worden over gemeente en provincie.

Aanvullend daarop lijkt het ons nuttig in de voorwaarden op te nemen dat de Batavia niet zonder toestemming van de gemeente en de provincie langer dan een week ligplaats buiten Lelystad mag kiezen.

Nieuwe steun

Wij stellen u voor de bijdrage in de vorm van een subsidie respectievelijk een overbruggingskrediet te verstrekken, omdat deze vormen het best passen bij de situatie en de mogelijke ontwikkelingen die zich op de kuststrook kunnen voordoen.

Wij stellen u voor de bijdrage in de kosten van de terugkeer in de vorm van een subsidie waaraan voorwaarden worden verbonden, te verstrekken. Op zichzelf genomen heeft een lening onze voorkeur, maar gelet op de vermogenspositie waarin de stichting verkeert, lijkt ons dit nu niet reëel. De voorwaarden die wij aan het subsidie willen verbinden komen in hoofdzaak er op neer dat:

1. het definitieve subsidie niet hoger wordt dan de kosten die voor het bestuur overblijven nadat alles wat redelijk is in het werk is gesteld om de contractpartner in Australië alsnog aan zijn verplichtingen te laten voldoen
2. het subsidie in zijn geheel kan worden teruggevorderd indien de activiteiten op de werf worden beëindigd. De bijdrage in de kosten van de terugkeer van het schip wordt immers gerechtvaardigd door onze bedoeling de voortzetting van de activiteiten op de werf mogelijk te maken;
3. de gemeente Lelystad bereid is een even grote bijdrage te verlenen.
De volledige lijst van voorwaarden is opgenomen in de ontwerp subsidiebeschikking die ter inzage is gelegd.

De voorwaarden die wij aan het overbruggingskrediet ter dekking van het liquiditeitsstekort willen verbinden zijn analoog aan die van het subsidie. De looptijd stellen wij op één jaar. In die periode moet het mogelijk zijn regelingen te treffen die het voortbestaan van de werfactiviteiten voor de langere termijn veilig stellen. Evenals de vorig jaar verstrekte leningen willen wij het overbruggingskrediet renteloos verstrekken.

Mocht ANCOC onverhoopt geen van zijn financiële verplichtingen nakomen dan is voor de komende maanden (naar berekening van de stichting) een bedrag van f 700.000,- nodig. Wij stellen u voor de verdeling van de last evenals de vorige keer gelijkelijk over gemeente en provincie te verdelen. Als achtervang voor de lening willen wij opnieuw de bestemmingsreserve ontwikkelingsprojecten gebruiken.

3. Advies van de Commissie voor advies**4. Ontwerp-besluit**

Provinciale Staten van Flevoland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 5 juni 2001
nr. SPV/01.091141/A

BESLUITEN:

Het bestuur van de Stichting Nederland bouwt VOC Retourschip, onder nader door Gedeputeerde Staten te stellen voorwaarden:

een renteloos overbruggingskrediet van f 350.000,-- te verstrekken met een looptijd van ten hoogste 1 jaar, ter dekking van het liquiditeitstekort;

- a. de Stichting Nederland bouwt VOC Retourschip een subsidie van ten hoogste f 1 miljoen te verlenen in de kosten van de terugkeer van de Batavia, onder door GS te stellen voorwaarden;
- b. het subsidie te dekken uit de bestemmingsreserve ontwikkelingsprojecten, waarin f 1,6 miljoen resteert, exclusief de dotatie uit het rekeningresultaat 2000 van f 5,2 miljoen;
- c. als achtervang van het overbruggingskrediet een bedrag van f 350.000,-- in de bestemmingsreserve ontwikkelingsprojecten te oormerken, waarna f 1,25 miljoen resteert, exclusief de dotatie uit het rekeningresultaat 2000 van f 5,2 miljoen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Flevoland d.d. 7 juni 2001

,griffier.

,voorzitter.

5. Bijlagen

Geen

6. Ter lezing gelegde stukken

- De verzoeken om steun van de stichting van 29 resp 30 mei 2001.
- Het PS besluit van 5 oktober 2000 met bijbehorende toelichting.
- Het rapport 'Bataviawerf, op weg naar betere tijden'.
- De liquiditeitsprognose behorend bij het concept rapport.
- De 'second opinion' op het rapport 'Bataviawerf, op weg naar betere tijden'.
- Een chronologisch overzicht van de gesprekken en de correspondentie met het bestuur.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

,griffier.

,voorzitter.